

Siyer Yazıcılığının Dönemleri
1- Başlangıç Dönemi: Özellikleri Hz. Peygamber’in hayatıyla ilgili bilgilerin derlenmeye başlandığı dönemdir. Dönemin Alimi : Ka’bu’l(ö. 32/652) , Abdullah b. Selam (ö. 43/663) Vehb b. Münebbih(114/732)
2- Risaleler Dönemi Hz. Peygamber’e ait rivayetlerin risale ve sahifelerde derlenmeye başlandığı dönemdir. Urve b. Zübeyr (ö. 94/713) Şurahbil b. Sa’d (ö. 123/740) Asım b. Ömer b. Katade (ö. 120/737) Abdullah b. Ebi Bekr b. Hazm (ö. 135/752)
3- Derleme Dönemi Risale ve sahifelerdeki dağınık bilgilerin bir araya getirilip kitaplaştırılmaya başlandığı dönemdir. Zühri (ö. 124/741)
4- Tasnif ve Telif Dönemi Siyer Malzemesinin konularına göre tasnif edilerek kronoloji dâhilinde telif edildiği dönemdir Musa b. Ukbe (ö. 141/758) İbn İshak (ö. 151/768) Ma’mer b. Raşid (ö. 153/770) Ebu Ma’ser es-Sindi (ö. 170/787) Vakıdî (ö. 207/823)
5- Klasik Nakil Dönemi Bu dönem müellifleri hocalarının nakilleri yanında kendilerinin de tespit ettiği bazı bilgileri naklederek eserler oluşturmuşlardır. Yunus b. Bükeyr (ö. 199/814) İbn İshak’tan nakillerde bulunmuştur. İbn Hişam (ö. 213/828) Hocası İbn İshak’ın eserini bazı ilavelerde bulunarak tamamen nakletmiş ve onu kaybolmaktan kurtarmıştır. Siretü İbn Hişam adıyla meşhur olan eseri uzun bir süre İslam tarihi kaynakları arasında tam bir eser olarak günümüze ulaşan en eski İslam tarihi kaynağı olarak kalmıştır.
6- Karşılaştırmalı Nakil dönemi Bu dönemi İbn Sa’d ile başlatmak mümkündür. Bu dönem eser veren İslam tarihçileri temel bir kaynağa ve ya hocaya dayanmakla birlikte eserlerine lkarşılaştırma yapılmasına imkân sağlamak için farklı kaynaklardan da bilgi aktarmışlardır. İbn Sa’d (ö. 230/844) Daha çok hocası Vakıdî’den nakiller yapmıştır. Ancak dediğimiz gibi başka kaynaklardan da faydalanmıştır. En Meşhur eseri ise Tabakatu’l-Kübra’sıdır. Taberi (ö. 310/923) Tarihu Taberi olarak meşhur olan eseri Tarihu’l-Ümem ve’l-Müluk, günümüze eksiksiz bir biçimde ulaşmıştır. İbn Kesir (ö. 774/1373) Bu son grup müellifler eserlerini Musa b. Ukbe, İbn İshak ve Vakıdî’nin kitaplarına dayanmışlar ve karşılaştırmalı tarih yazıcılığını benimsemişlerdir.

Siyer İliminin Önemi Bütün islam ilimlerinin kaynağı Kur’an ı Kerim ile Resulullah’ın yapıp ettikleridir. Dolayısıyla onun hayatının bilinmesi doğrudan doğruya diğer İslami ilimlerin anlaşılması ile ilgilidir. Resulullah’ın yaşadığı çevre, şartlar, ilişki içinde bulunduğu insanlar, bunların gelenek ve görenekleri, kültürleri bilinmeden Hz. Peygamberin sözlerinin hatta Kur’an ayetlerinin doğru anlaşılması güçtür. Bu bağlamda siyer ilmini diğer ilimlerin içinde piştiği bir yemek kabına benzetebiliriz. Bütün islam ilimlerinin kaynağı Kur’an ı Kerim ile Resulullah’ın yapıp ettikleridir. Dolayısıyla onun hayatının bilinmesi doğrudan doğruya diğer İslami ilimlerin anlaşılması ile ilgilidir. Resulullah’ın yaşadığı çevre, şartlar, ilişki içinde bulunduğu insanlar, bunların gelenek ve görenekleri, kültürleri bilinmeden Hz. Peygamberin sözlerinin hatta Kur’an ayetlerinin doğru anlaşılması güçtür. Bu bağlamda siyer ilmini diğer ilimlerin içinde piştiği bir yemek kabına benzetebiliriz.

Hz. Peygamber (s) Öncesi Dünyanın Genel görünümü			
Hz. Peygamberin doğduğu çağda dünyanın mamur coğrafyasında Çin, Hind, İran ve Bizans uygarlıkları mevcuttu. Bu Devletler ya da uygarlıklar dini ve ahlaki alanda bazı sorunlar yaşamaktaydı.			
Çin:	Hindistan:	Bizans:	İran:
Din: Konfüçyancılık Çin iç karışıklıklar la beraber Konfüçyüs'ün kurduğu sosyal düzen çözülmeye yüz tutmuştu.	Din: Budizm ve Hinduizm Dünya hayatını terk etmeyi öğütleyen Hinduizm'in etkisinde olan Hindistan da ise Budizm ve Hinduizm'in temsilcisi durumundaki Brahmanizm mücadelesi ve kast sistemi toplumsal yapıyı perişan etmiştir. Bu yüzyılda Hindistan tam bir kargaşa dönemi yaşamaktaydı.	Din: Hristiyanlık İstanbul merkezli bir devlet olarak üç kıtada geniş bir coğrafyaya hükmeden Bizans, Hristiyanlığın farklı mezheplerine mensup vatandaşlarına uyguladığı baskı ve zulüm nedeniyle toplum nezdinde meşruiyetini yitirmişti. Dış politikada da içinde bulunulan zor durum Bizans'ı neredeyse yıkılmanın eşiğine getirmişse de daha sonra siyasi açıdan toparlanmış ancak sosyal bünyedeki sorunlar ve çözülme devam etmiştir.	Din: Zerdüştlük Çok eski bir devlet yönetimi geleneği ve medeniyete mensup olan İran VI. yüzyılda Zerdüştlüğün etkisi altındaydı. Bu dönemde ortaya çıkan Mazdek kendisini Zerdüş'tün halefi ilan etmiş ve toplumda ortak servet ile ortak aile anlayışını yaymaya çalışmıştır. Buna göre özel mülkiyet olmadığı gibi aile içinde evlilik de meşru görülmeye çalışılmıştır. Bu fikirlerinden dolayı bir süre sonra Mazdek idam edilmişse de etkileri uzun bir süre var olmaya devam etmişti. Bu fikrî ve toplumsal Kargaşa İslam'ın ortaya çıkışına kadar da İran toplumunu çürütmeye devam etmiştir.

İslam Öncesi Arabistan ve Araplar Arabistan yarımadası Asya kıtasının güneybatı kısmında yer alır. Doğudan Basra Körfezi ve Uman denizi, Batıdan Kızıldeniz Güneyden Hint okyanusu ile çevrilmiştir. Kuzey sınırı ise Suriye olarak kabul edilebilir. Arabistan genel olarak Güney Arabistan, Orta Arabistan ve Kuzey Arabistan gibi üç bölgeye ayrılabilir. Orta Arabistan'ın büyük bir kısmı Büyük Nüfud Çölü ile kaplı olduğundan hayat daha çok Güney ve Kuzey Arabistan'da yoğunlaşmıştır.
Güney Arabistan daima hareketli bir yaşam alanı olmuştur. Bu bölgede Yer alan Yemen, Uman ve Hadramut gibi ülkeler tarihin en eski dönemlerinden beri krallıklar kurmuşlardır. Yemende Mainiler, Sebe Krallığı ve Himyer hükümdarları hüküm sürmüşlerdir. Resulullah'ın doğduğu dönemde Yemen, Habeş hükümdarlarına bağlı Hristiyan valilerce tarafından yönetilmekteydi.
İslam Öncesi Arapların Sosyal, Siyasi ve İktisadi Yaşamları Resulullah'ın risaleti öncesindeki dönem henüz sahabe döneminden beri "Cahiliye Dönemi" olarak adlandırılmıştır.
Bazı araştırmacılara göre davranışlarının kaba saba olması, yumuşaklıktan bir nasiplerinin olmayışı nedeniyle cahil sayılmışlardır.
Kadın doğal bir biçimde toplumda aşağı bir konumda kabul ediliyordu.
Yönetici Seçimi: Kabileler, Seyyid veya Emir olarak adlandırılan kişiler tarafından yönetiliyordu. Kabile yöneticisinin seçilmesinde önceden belirlenmiş herhangi bir kural yoktu. Genellikle kabilenin en yaşlı, etkili ve güçlü erkeği hayatın doğal akışı içinde lider olarak temayüz ediyordu.
Bir kabileye mensup olmak adeta kişinin var olma garantisiydi. Aksine davrananlar kabilenin korumasını kaybeder. Köle olarak satılma riski ile karşı karşıya kalırdı.
Gıffaroğulları gibi bazı kabileler, çapulculuk ve yağma yaparlardı. Bu nedenle İntikam savaşları da çıkardı. Bu savaşlara Eyyamü'l Arap denirdi.
Haram aylar: Zilka'de, Zilhicce, Muharrem, Recep Bu aylarda savaş yapmazlardı. (hac ve ticaretlerini bu aylarda yaparlardı.)
Mekke ve Taif, daha çok şehir devleti görünümündeydi. Bazı bakanlık değerinde görevler bazı kabilelere verilmişti. Bunu onurla taşırlardı.

Ekonomik Hayat	
Göçebe kabileler; Hayvancılık, (Deve ve davar) Diğer kabile ve ticaret kervanlarına saldırı	Köy ve şehirlerde yerleşik olanlar: Ziraat ve ticaretle uğraşırlardı. (Medine; hurma, Taif: Üzüm, Arabistan halkının hemen tamamına yakını ticaretle uğraşırdı. Coğrafi konumu nedeniyle uluslararası ticaret rotası üzerinde bulunuyorlardı. Yazın Kuzeye, Kışın Güneye ticaret yolculuğu yaparlardı.
Panayırlar: Mekke’de: Ukaz, Zülmecaz, Mecenne Hayber’de: Netat Yemame’e: Hacer	Panayırlar toplumsal etkileşimin doruğa çıktığı faaliyetlerdi. Kabileler arası görüşmeler buralarda gerçekleşir, savaş ya da ittifaklar Arabistan her tarafından kabile temsilcilerinin yer aldığı bu panayırlarda ilan edilirdi. Buralarda el değiştiren ticari mallar kadar şiir ve hitabet örnekleri de bütün Arabistan’ı dolaşırdı.

Cahiliye Döneminde İnanç
Yahudilik : En eski vahiy kaynaklı dindir. Yemen, Yesrib, Hayber, Vadilkura ve Şam yolu üzerindeki pekçok küçük yerleşim bölgesinde hatırı sayılır bir topluluk oluşturmuşlardı
Hristiyanlık Güney Arabistanda Habeşli kralların etkileriyle yayılmıştır. Habeşliler özellikle Necran’da Hristiyan yoğunluklu bir bölge oluşturmaya gayret etmişlerdir. Bizans imparatorluğu da siyasi menfaatleri nedeniyle doğrudan ya da dolaylı olarak Güney Arabistandaki Hristiyanlaştırma faaliyetlerini desteklemiştir.
Putperestlik İslam’ın doğuşu esnasında Arabistan ve Hicaz’da en yaygın dini inanç biçimi putperestlikti. Huzaalının hâkimiyeti sırasında Hicazda putperestlik yayılmaya başlamıştır. Bu kabilenin reislerinden Amr b. Luhay Hübel isimli putu Mekke’ye getirerek halkın ona inadet etmesini sağlamıştır. Muhtemelen daha önce başlayan putperestlik eğiliminden dolayı insanların buna ciddi bir tepki verdikleri görülmez. Putları: Lat, Menat, Uzza, Hübel, İsaf ve Naile Belli bir inanç esasları yoktu. Kişiden kişiye değişiklik gösterirdi. Ahiret inancı olan da vardı inanmayan da. Allah’a inanırlardı.
Haniflik Cahiliye Arapları arasında putlara tapmayan, Allahı bir kabul eden putlar için kesilen etlerden yemeyen, bireysel olarak ahlaklı ve erdemli bir hayat yaşamaya çalışan insanlar da mevcuttu. Kureyş toplumu genel kanaatin aksine hareket ettiklerinden dolayı bunlara ters, çarpık anlamında Hanif demmiştir. Hanifler kendilerinin Hz. İbrahim’in dinine bağlı olduklarını söylüyor ve tevhid inancını sürdürmeye çalışıyorlardı.
Mecusilik (PDF’de bu konuda herhangi bir açıklama yok. Sadece dönemin dinleri arasında sayılmış.

- Hafta Ders Sonu (özet)
Hazırlayan: M. Nesim DÖNMEZ
<https://t.me/joinchat/JAafPRNTvyeMZZgqLksSOQ>